

TANDORI DEZSŐ

A ronthatatlan rontható

„világ visszája... lét türelme”

kb. J. A.

*Mintha tényleg az elmondhatatlant próbálnám mondani,
az elronthatatlant próbálnám rontani,
Bárminek már a visszája, ha visszás,
a negatív és pozitív számok bizonyos törvénye értelmében
az a bizonyos bármi is visszás.
De ahogy nem „nem mondani akarok”,
nem akarnék semmit hallani sem.*

*Valahogy itt végződött az úgynevezett Hamlet-kötet.
Nem tudom, mely hatalmasoknak volt-e kedvére és bizalmára
Inkább a Hamlet-töredék, lásd Brecht, a régi korok
legnagyobb királydrámái is ártatlanságok a jelen nagyoknak,
igen, a görög drámákat nem nézem úgy szakmányban
most a német színházcsatornán, ahogy Ványa bácsit, Platonovot
Csehovtól, ha jól mondom – görög drámákat is alig olvastam,
sok mindent így alig, más mindenféle regényeket bőven –,
Gorkijtól a Nyaralókat, és – már legalább ahogy rendezve
van, ahogy a színek és a színészek stb . – elemi hatást tesz
rám, akár egy Hantaï Simon vagy Veszelszky Béla vagy Seurat.
Nem tudni, hol a jelenet eleje, hol a vége, bár nem futnak
egymásba a dolgok. Az egész: Egyetlen. Mint kötetcímem lett
volna. De – vicc – nem hagyták.*

*Ne henyéljünk azonban. Ronsard, én megha...pardon, Roxán.
A céltalanság koponyám köré hull még, Jékely–Cyrano,
de ha elgondolom, hogy romlásával ez a test, e lélek
váltja meg a visszás élettől akkor-aztán-mimet,
Egyetlenemet? Ah, csókoltam magamnak szorgos kezét,
egyetlenemet nem mondhatván, mert kettő van, hát mi lett,*

tönkreúztam az egyik vállam-karom,
s mert akaratlan-akaratlag munkáim végzését nem hagyhattam,
másik, már kikezdett beteg kezem, ó, kikezdett kéz,
a romlás kikezdett a kezemmel – nem megy, hogy a Fasz
Romlás, haha, susztermatt lenne –, túlstrapáltam,
ideg- vagy inhiüvelygyulladás lett belőle, mely már
nem keseít, megszoktam, bár nem mondhatom, egyetlen
vagyunk mind, gens una suskus, ahogy a rossz vicc,
a sakkozók nyomán, nem, csak semmim nem viszem orvoshoz,
míg nem muszáj, míg le nem hull, mint fogsor,
csakugyan el nem török, szakadni szakadhat (izomszakadás,
megvult, gondolom). De akkor-aztán-mim, ha nem Egyetlen,
hanem már az se... kettővel osztandó a Wittinem-mondod és
a Wittinutáni-a-öbbitel-mán-hagyjál, ha jól kérhetlek.

Mégis, bár jó egyedül, ösztönleg hiányoznak (nyaralók? nem,
de megtérnek fixre őszre, feleségem, kuttyánk), és teljesen
félnyomorék drága verébkénkkel bejött a szívszorongás,
most már ő is holtra hiányozna, de már nincs, ami 30 éve,
Szpéróval: már kinagyítva élek le minden napot, nem könnyű.

Nem könnyű mondani – rilkes átvezetés –, hogy itt majd
elintézem lazán lapokon heverő, valamire talán jó
jegyzeteim, ne maradjon ez sem; rettentő
balgaság lenne azt gondolni, kész, ez megvan,
ah, évek jönnek, évtizedek esetleg,
és ha 68 életévemben nekem ez így kinagyítódott,
csak azt mondhatom, ajaj, azt, hogy mi lesz itt még, mi.

(Mondhatnám-e: kezem miatt nem tudok írni, másomért szólni?)

De azért gyertek, laza papírlapok,
meg kell szolgálni az áldást, mikor majd Jékely-válogatás
jön, Jékely-utószó, és egykor úgy fogunk aludni lent
a porban, vagy elszállni a porral, madárpórral
a Tabánban, emlékestül, így Jékely, mint egy keleti város.
Addig keservesebb feladatok
várnak.

*Ne várjanak, körüti átkötés. átkötöttük a Körutat,
át, a Gellérthegy alá, a mélyfúrások
révén ez derült ki, a mély talaj csuszamlós, ez,
és a Gellérthegy alá stb. Akad-e még dőre nevelőtanártárs,
akinek ezt, mind Edmund barátunknak az Illatos úton
ezt be tudtuk adni, ment egy kis plusz pénzt keresni,
kereste, hol lehetne (ily altiszt), lestük, nevettük őt.*

*De a poros akácós vagy jegenyés utak ugyanúgy múltak s velük
szereplők, lestek a kerítéstől, valakit mi lestünk
ugyanonnet, na, sebj, így egymásnak is megfeleltünk.
Elmúltak a londonok, párizsok, a metálok, Dublinban már
gyárnegyedekben sétáltam csak 88-as angliai kezdetem után
98-ban vagy 99-ben, esett az eső, a sapkám nem volt
kedvem feltenni. Öcsi, ezt abbahagyni, mondta bennem valami,
a harmadik Wittgenstein-megoldás szelleme, az, amikor
valamiről létezni nem lehet. Most így nem létezem,
bár létezem, persze, közben.*

*Jó lenne, mondtuk egykor, csak úgy közben létezni,
mint az esőcseppek zuhogásában szárazon jární,
ezek a korszakok elmúltak.*

*Mi nem? Ugyanolyan intenzitással, rút kimondani (ld. rontás)
még Szpéro utódlása sem tér vissza. Magánügy, lélek ügye,
világ visszája csak. Világ valója viszont, hogy az ipar
folytatódik, nincs, mit a kis cipész írt ki, „14-es számból
a Cipész a 26-os számba átall ment”. A Tiszán, ladikon, nincs.*

*S hogy kellettél volna a tavaszoknak, ismét a duinói.
Mellesleg annyi társadalmi életet se bírtam volna!
S neki az életeleme volt – miből élt spec. így se tudom.*

*Lassan – virrad. A nappal rendszerének része
leszek újra, jön, hogy friss víz madárkánknak,
vitaminnal, alma, sajt, homok, felújítani a magokat;
zöldek. Tulajdonképp oly egyszer. Csak nem tulajdon, és nem
értem, hogy végül miképp, végképp nem értem.
A laza jegyzetlapok maradnak folytatásnak
a másik lapba. (Forrás. Ennyit hagy privátolok.)*

Lapátolok, privátolok. Mi volt közös,
mikor manapság – manapság csak? nem! – oly kevésbé divat
megbeszélni egy-egy műalkotást. A regényt vagy kiadják,
vagy sem, más dolgot csak kölesön akarnának
kérni, a szálat, mely engem köt, téged, barátom,
szétszálazza itt az élet, a ronthatatlant mondva vagy némán
rontja, zsenge korában, alig hogy lenne. S bolyog
a világ visszája, a lét sasszézva türelmes
Ahogy az amatőrök mondanák, sasszézó sasszem, asszem.

Mást 2006 augusztusának és szeptemberének
fordulójáról nem tudok mondani. Kár, mondják majd nyilván,
ahogy engem is annyira érdekelne, e honban
1887–1888 fordulóján például mi történt
– személycserék, pénzváltás, épületek, vasút –,
és az az egész, bár megvan, már hol van.

Kezem eleget betegítettem újra, hagyom.

